

Způsoby zpeněžení majetku konkursní podstaty

Zdeňka Prudilová Koníčková*

Zpeněžení movitých věcí dle ustanovení o výkonu rozhodnutí a dále téma zpeněžení nemovitostí a podniků dle příslušných ustanovení o výkonu rozhodnutí, volně navazuje na popis postupů při zpeněžování majetku konkursní podstaty, uveřejněný v Časopise pro právní vědu a praxi č. I/2002

Při zpeněžování majetku konkursní podstaty ve výkonu rozhodnutí nezakazuje soud povinnému (úpadci) nakládat s majetkem, který bude zpeněžen, jelikož tento zákaz vyplývá z ustanovení § 14 odst. 1 písm. a/ ZKV, jež stanoví, že oprávnění nakládat s majetkem podstaty přechází na správce konkursní podstaty a rovněž proto, že povinný (úpadce) není účastníkem řízení, jelikož ztratil dispoziční právo k majetku podstaty.

Ustanovení § 325 OSŘ určuje, že nařízení výkonu rozhodnutí se doručuje povinnému s tím, že uvedený postup má sloužit k zajištění možnosti provést soupis movitých věcí, jež mají být ve výkonu rozhodnutí následně zpeněženy. Soupis zpeněžovaných věcí je součástí návrhu na provedení výkonu rozhodnutí, a proto se opětovně neprovádí. Třetí osoby, jejichž věci byly sepsány do konkursní podstaty, již nemají v této fázi možnost podat návrh na vyřazení sepsaných věcí ze soupisu. Do soupisu nebudou rovněž zařazeny věci, které patří do společného jmění manželů, protože již před zpeněžováním věcí z konkursní podstaty došlo k vypořádání majetku patřícího do společného jmění manželů.

Dle názoru autora nebude usnesení o nařízení zpeněžení vůbec vydáno a bude toliko přistoupeno k vyhlášení dražebního roku a provedení samotné dražby. Soupis věcí byl proveden předem, a to jejich sepsáním do konkursní podstaty, tímto okamžikem rovněž přešlo na správce konkursní podstaty právo s nimi disponovat. Při sepsání věcí do konkursní podstaty je v souladu s ustanovením § 18 odst. 5 ZKV provedeno rovněž jejich ocenění.

V případě, že se mezi věcmi, které mají být zpeněženy, nachází věci zvláštního kulturního a historického významu jako např. výtvarná díla, rukopisy zvláště významných literárních děl, osobní památky a korespondence zvláště významných spisovatelů je nutné takové věci nejprve nabídnout ke koupi za hotové institucím, jejichž posláním je péče o takové památky, a to nejméně za odhadní cenu. U výše uvedených kulturních a historických předmětů bude nezbytné přijmout specializovaného znalce, který bude schopen určit od-

hadní cenu dané věci (pokud tak nebylo učiněno již v rámci konkursního řízení). Pokud vyzvaná instituce ve lhůtě 30 dnů od doručení výzvy neodpoví na nabídku a nesloží u soudu odhadní cenu, soud i takové předměty prodá obvyklým způsobem.

Sepsané věci se prodají v dražbě, která se může konat buď u soudu a nebo tam, kde se věci nacházejí. Občanský soudní řád umožňuje, aby se dražba konala rovněž na jakémkoliv vhodném místě. Volba místa může významným způsobem ovlivnit výsledek dražby. Ustanovení § 328b odst. 1 OSŘ vymezuje, že dražební rok je soudem oznamován povinnému, manželu povinného (ti však nejsou účastníky řízení o výkon rozhodnutí probíhajícího v rámci konkursního řízení), oprávněnému a orgánu obce. Dále se oznámení o dražebním roku uveřejní způsobem v místě obvyklým.

Dražbu provede vykonavatel, který o ní sepíše protokol. Občanský soudní řád v ustanovení § 328b odst. 4 zakazuje, aby soudci, zaměstnanci soudů, povinný a manžel povinného dražili. K tomu je ještě třeba doplnit, že v souladu s ustanovením § 67b ZKV nesmějí vedoucí pracovníci dlužníka a osoby jim blízké při konkursu nebo vyrovnání nabývat vlastnictví k věcem, jejichž vlastníkem byl při zahájení řízení dlužník, a to ani v případě, že k jejich zpeněžení došlo dražbou. Tyto věci nesmějí být na ně převedeny ani ve lhůtě tří let od skončení konkursu a vyrovnání. Právní úkony uskutečněné v rozporu s tímto ustanovením jsou neplatné. Uvedený zákaz se vztahuje i na společníky dlužníka, je-li jim veřejná obchodní společnost a společnost s ručením omezeným, pokud společníci vykonávají funkci vedoucího pracovníka. Stejný zákaz pak platí i pro akcionáře akciových společností, pokud působí v jejich orgánech nebo vlastní akcie odpovídající více jak desetíně základního jmění společnosti (je otázkou, jak by měl soud zjišťovat, zda konkrétní osoba vlastní více než 10% akcií). V odůvodněných případech má však soud možnost rozhodnout o výjimce z tohoto zákazu.

S ohledem na výše uvedené bude třeba si odpovědět i na otázku, kdo je vedoucím pracovníkem. S účinností od 25. října 2000 stanoví § 67a odst. 1 ZKV, že vedoucími pracovníky jsou vedoucí zaměstnanci, jejich pracovní poměr se zakládá jmenováním, uvedení v § 27 odst. 5 písm. a/ a b/ ZPr. Zákoník práce nezná pojem vedoucí pracovník, ale pouze pojem vedoucí zaměstnanec, kterým je zaměstnanec ve vedoucí funkci. Vedoucími funkcemi pak jsou ve smyslu § 27 odst. 5 ZPr funkce vedoucích zaměstnanců:

* JUDr. Zdeňka Prudilová Koníčková, Nejvyšší soud Brno

- a) v přímé řídicí působnosti
  - 1. statutárního orgánu, je-li zaměstnavatelem právnická osoba,
  - 2. zaměstnavatele, je-li zaměstnavatelem fyzická osoba
- b) v přímé řídicí působnosti vedoucího zaměstnance přímo podřízeného
  - 1. statutárnímu orgánu, je-li zaměstnavatelem právnická osoba,
  - 2. zaměstnavateli, je-li zaměstnavatelem fyzická osoba za podmínky, že tomuto vedoucímu zaměstnanci je podřízen další vedoucí zaměstnanec,
- c) na ústředních orgánech.

K samotnému průběhu dražby je třeba uvést, že nejnižší podání činí jednu třetinu odhadní nebo úředně stanovené ceny. Dražitelé jsou svými podáními vázáni, a to až do okamžiku, kdy bylo učiněno podání vyšší. Maximální cena, za kterou může být věc prodána, není limitována. Věc je přiklepnuta dražiteli, který učinil nejvyšší podání. V případě, že více dražitelů se shodne na stejné ceně a nebude učiněno vyšší podání, tak soud rozhodne losem, komu bude příklep udělen. Vydražitel je povinen ihned zaplatit v hotovosti cenu vydražené věci, přičemž vlastníkem se stává ke dni příklepu za předpokladu, že byla zaplacená cena a věc jím byla převzata. Jestliže vydražitel nezplatí cenu věci, tak dochází k opakované dražbě s tím, že tento se nemůže již znovu dražby zúčastnit.

Dražba je ukončena v okamžiku, kdy jsou vydraženy všechny věci ze soupisu. V případě, že se nepodařilo vydražit všechny věci, je nezbytné, aby soud nařídil opětovnou dražbu. Za situace, kdy se ani v opětovné dražbě nepodařilo věci prodat a zároveň nepůjde o věc, o níž lze předpokládat, že ji nebude možno zpeněžit jiným způsobem, může správce konkursní podstaty po schválení soudem vyloučit věci z konkursní podstaty. Takový postup je v souladu s ustanovením § 27 odst. 6 ZKV, za předpokladu, že s ním věřitelský výbor předem projeví souhlas. Naopak nebude lze aplikovat ustanovení § 330 OSŘ stanovící možnost, aby věci, které se nepodařilo v dražbě prodat, byly nabídnuty oprávněným za jednu třetinu odhadní nebo úředně stanovené ceny s tím, že převzetí takové věci oprávněným má stejné účinky jako prodej v dražbě.

Výtěžek dražby je vyplacen správci konkursní podstaty, který jej následně použije při vypořádání konkursních věřitelů.

U věcí, které nepodléhají výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí, jako jsou ve smyslu § 334 odst. 1 OSŘ vkladní knížky, směnky, šeky nebo jiné listiny, jejichž předložení je třeba k uplatnění práva, nebude

postupováno dle příslušných ustanovení občanského soudního řádu, jelikož právo disponovat s nimi přešlo na správce konkursní podstaty dnem prohlášení konkursu a tento je rovněž povinen je transformovat na peníze pro účely konkursního řízení.

Prodej nemovitostí

Výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí může být nařízen pouze tehdy, když oprávněný přesně označí nemovitost nebo nemovitosti, které mají být prodány (nemovitost by měla být označena v souladu s požadavkem uvedeným v § 5 zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky, zejména uvedením katastrálního území, parcelního čísla, čísla popisného nebo evidenčního vedeného v katastru nemovitostí, u bytů nebo nebytových prostor by měly být příslušné prostory blíže specifikovány, aby je bylo možno odlišit od ostatních prostor v budově), přičemž nebude při prodeji nemovitostí v konkursní podstatě použita další část ustanovení § 335 odst. 1 OSŘ, stanovící podmínku, že nemovitost musí být ve vlastnictví povinného. V případě zpeněžování nemovitostí, které jsou sepsány v konkursní podstatě je rozhodující jejich zápis do seznamu majetku konkursní podstaty, neboť sepsáním věci do konkursní podstaty získal správce konkursní podstaty právní titul k nakládání se sepsanou věcí¹.

Nemovitostmi jsou ve smyslu ustanovení § 119 odst. 2 Obč. zák. pozemky a stavby spojené se zemí pevným základem. Pro výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí nebude rozhodující funkční určení, ale pouze okolnost, zda je stavba spojená se zemí pevným základem. Nařízení výkonu rozhodnutí se vztahuje na nemovitost i s jejími součástmi a příslušenstvím.

S ohledem na ustanovení § 18 odst. 3 ZKV, které obecným způsobem zakazuje, aby kdokoliv nakládal s věcí zapsanou do majetku konkursní podstaty, není ani v případě nemovitostí třeba, aby soud ukládal majiteli nemovitosti zákaz nakládat s nemovitostí, která je součástí konkursní podstaty a má být zpeněžena. Při prodeji nemovitostí musí být toliko respektováno zákonné předkupní právo tak, jak je např. vymezeno v ustanovení § 140 Obč. zák., jež stanoví, že v případě, že se převádí spoluvlastnický podíl, mají spoluvlastníci předkupní právo, ledaže jde o převod osobě blízké.

Usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nebude vůbec vydáno.

Výkon rozhodnutí se provádí formou dražby a je prováděn soudcem.

Soud nechá předmětnou nemovitost ocenit. Jestliže ocenění nemovitosti bylo provedeno znalcem dle § 18 odst. 5 ZKV již při soupisu majetku konkursní podstaty, nebo pokud byla nemovitost odhadnuta v době jednoho roku přede dnem, kdy nařízení výkonu rozhodnutí nabylo právní moci, a za předpokladu, že se nezměnily okolnosti rozhodné pro určení ceny,

¹ K tomu srovnej bod XXIX R 52/1998.

může soud od nového odhadu upustit. Vypracovaný znalecký posudek musí obsahovat výpočet ceny dle příslušného cenového předpisu (konkrétně dle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů), stejně jako určení poměru takové ceny k ceně tržní (cenu tržní je možno charakterizovat jako cenu obvyklou v daném místě a čase). Znalecký posudek musí obsahovat také náležitosti, aby z něj mohl soud vyjít při určování výsledné ceny. Zákonu nebude odpovídat takový znalecký posudek, který se omezí pouze na určení ceny na základě cenového předpisu bez toho, aby provedl srovnání s tržní cenou.

V souladu s ustanovením § 336 OSŘ ustanovený znalec ocení nemovitost a její příslušenství a rovněž ocení jednotlivá práva a závady s nemovitostí spojené. Při oceňování se postupuje podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů, v platném znění, jenž stanoví, že majetek a služba se oceňují obvyklou cenou, pokud tento zákon nestanoví jiný způsob oceňování. Obvyklou cenou se pro účely tohoto zákona rozumí cena, která by byla dosažena při prodejích stejného, popřípadě obdobného majetku nebo při poskytování stejné nebo obdobné služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění. Přitom se zvažují všechny okolnosti, které mají na cenu vliv, avšak do její výše se nepromítají vlivy mimořádných okolností trhu, osobních poměrů prodávajícího nebo kupujícího ani vliv zvláštní obliby. Mimořádnými okolnostmi trhu se rozumějí například stav tísně prodávajícího nebo kupujícího, důsledky přírodních či jiných kalamit. Osobními poměry se rozumějí zejména vztahy majetkové, rodinné nebo jiné osobní vztahy mezi prodávajícím a kupujícím. Zvláštní oblibou se rozumí zvláštní hodnota přikládána majetku nebo službě vyplývající z osobního vztahu k nim. Podle výsledků ocenění a ohledání určí soud cenu nemovitosti a jejího příslušenství, dále cenu jednotlivých práv a závad s nemovitostí spojených, taktéž závady, které prodejem v dražbě nezaniknou a výslednou cenu. Pro určení výsledné ceny se od ceny nemovitosti a jejího příslušenství a ceny práv spojených s nemovitostí odečtou závady, které prodejem nezaniknou. Usnesení obsahující určení ceny se doručuje oprávněnému a osobám, o nichž je známo, že pro ně vážnou na nemovitosti práva nebo závady.

Po pravomocném určení ceny stanoví soud termín dražebního jednání, které nesmí být stanoveno ve lhůtě kratší než je 30 dnů od uveřejnění dražební vyhlášky (jedná se o pořádkovou lhůtu²). Dražební vyhláška musí obsahovat čas a místo dražby, označení nemovitosti příslušenství a vlastníka, výslednou cenu, jejíž dvě třetiny jsou zároveň nejnižším podáním, výši jistoty, způsob zaplacení nejvyššího podání, závady, které musí vydražitel převzít bez započtení na nejvyšší podání, ustanovení o přechodu závad a užitků nemo-

vitosti. Ostatní výzvy jako např. výzva, aby všichni, kdo jsou odkázáni se svými nároky na nejvyšší podání, udali výši svých nároků i s příslušenstvím ke dni dražebního jednání a prokázali je listinami s upozorněním, že jinak bude k jejich nárokům přihlíženo jen podle obsahu spisů anebo výzva, aby věřitelé prohlásili, zda žádají zaplacení v hotovosti s upozorněním, že nepožadují-li zaplacení v hotovosti před dražebním jednáním, může vydražitel dluh převzít, či výzva, aby uplatnění práv, které nepřipouštějí dražbu (§ 267 odst. 1 OSŘ), bylo prokázáno před započtením dražby s upozorněním, že jinak by taková práva nemohla být uplatněna na újmu vydražitele, který byl v dobré víře, se při zpeněžování majetku patřícího do konkursní podstaty neuplatní. Dražební vyhláška bude naopak obsahovat upozornění, že osoby, které mají na nemovitost předkupní právo, je mohou uplatnit v dražbě jako dražitelé a že udělením příklepu předkupní právo zaniká.

Dražební vyhláška se doručuje do vlastních rukou oprávněnému, spoluvlastníku a každému, kdo má na nemovitosti věcné nebo předkupní právo, jsou-li práva patrná ze spisů anebo z evidence nemovitostí, dále se doručuje orgánům, které vyměřují a vymáhají daně a veřejné dávky a pojistné nemocenského pojištění, orgánu územní samosprávy a místnímu orgánu státní správy. Nově se dražební vyhláška doručuje osobám, které mají k nemovitosti nájemní právo a okresnímu úřadu. Soud vyvěsí dražební vyhlášku na úřední desce soudu a požádá místní orgán územní samosprávy (obecní úřad), v jehož obvodu je nemovitost, aby podstatný obsah vyhlášky uveřejnil způsobem v místě obvyklým. Přihlásí-li se oprávněný z předkupního práva později, doručí se mu dražební vyhláška do vlastních rukou tak, aby k doručení došlo ještě před zahájením dražby.

Zájemci o koupi dražené nemovitosti jsou povinni jako jistotu složit nejvýše tři čtvrtiny nejnižšího podání, a to v hotovosti nebo šekem na účet soudu. Chce-li zájemce při dražbě uplatnit své předkupní právo, musí je soudu prokázat nejpozději před zahájením dražebního jednání. Soud ještě před zahájením dražby rozhoduje, zda je předkupní právo prokázáno.

Nejnižší podání se vždy rovná dvěma třetinám výsledné ceny. Nejvyšší podání musí být zaplaceno v soudem určené lhůtě, jež nesmí být delší než dva měsíce ode dne právní moci příklepu. Na nejvyšší podání se započítá složená jistota a částky připadající na závady, které vydražitel přejímá se započtením na nejvyšší podání a které by byly uhrazeny z nejvyššího podání, pokud by bylo celé nejvyšší podání složeno v hotovosti.

Jestliže vydražitel nezaplatí včas nejvyšší podání, soud nařídí opětovnou dražbu. Opětovná dražba se nekoná za situace, kdy vydražitel zaplatil nejvyšší podání ve lhůtě pro podání odvolání o nařízení opětov-

² BUREŠ, J., DRÁPAL, L., MAZANEC, M.: Občanský soudní řád (komentář), 4. vydání, C. H. BECK, Praha, 2000, str. 1101.

né dražby. Pro nařízení opětovné dražby se aplikují stejná ustanovení jako pro prvou dražbu, avšak s tím rozdílem, že nejnižší podání v takovém případě činí polovinu výsledné ceny. O opětovné dražbě musí být vyrozuměn původní vydražitel, který je povinen zaplatit rozdíl na nejvyšším podání, náklady opětovné dražby a škodu, která vznikla tím, že nezaplatil nejvyšší podání včas, to vše za předpokladu, že složená jistota nepostačuje k úhradě výše uvedených nákladů. Náhrada pak v případě konkursního řízení případně do podstaty a bude v rozvrhu rozdělena.

Po složení jistoty dochází k dražbě. Draží se osobně nebo prostřednictvím zástupce, jehož plná moc musí být úředně ověřena. Dražit nemohou soudci, zaměstnanci soudů, povinný, manžel povinného, vydražitel, jenž nezaplatil cenu a dále osoby, jimž v nabytí vlastnictví brání zvláštní předpis např. § 67b ZKV (k tomu blíže komentář v části týkající se výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí), a vydražitel, který ve stanovené lhůtě nesložil nejvyšší podání. Dražba probíhá, dokud dražitelé činí svá podání, ti jsou vázáni svými podáními, do doby než je učiněno vyšší podání nebo než soud udělí příklep. Maximální cena vydražené věci není omezena cenovými předpisy.

V případě, že nebylo učiněno ani nejnižší podání, soud v řízení nepokračuje. Návrh na pokračování v řízení lze učinit nejdříve po uplynutí tří měsíců od neúspěšné dražby, pokud takový návrh nebyl ve lhůtě jednoho roku učiněn, tak soud řízení zastaví.

Předtím než soud udělí příklep, musí se dotázat osob přítomných při dražbě, zda nemají námitky proti udělení příklepu. Námitky, jež se zapisují do protokolu, mohou podat dražitelé, oprávněný a zástupci orgánů státní správy, samozřejmě za předpokladu, že byli přítomni dražbě. Příklep je soudem udělen tomu, kdo učinil nejvyšší podání a splnil i ostatní podmínky stanovené zákonem. Za situace, kdy více dražitelů učinilo stejné podání, rozhoduje soud losem o tom, komu bude příklep udělen. Byl-li však jedním z takovýchto dražitelů spoluvlastník nebo ten, jemuž svědčí předkupní právo věcné povahy, nelosuje se, ale příklep se mu udělí. Jestliže soud s ohledem na uplatněné námitky odepře udělení příklepu, tak se v dražbě pokračuje vyvoláním předposledního podání.

Po udělení příklepu je vydražitel oprávněn se ujmout držby vydražené věci, vlastníkem se vydražitel stává až když nabude usnesení o udělení příklepu právní moci a když zaplatí nejvyšší podání, vlastnictví přechází na vydražitele věci ke dni udělení příklepu.

Usnesení o příklepu se doručuje správci konkursní podstaty (oprávněnému), vydražiteli a těm, kteří proti příklepu vznesli námitky. Proti usnesení, kterým byl udělen příklep mohou podat odvolání jen ti, kteří byli přítomni při dražbě a vznesli námitky. Do 15 dnů ode dne dražby může podat odvolání každý, komu nebyla v rozporu s ustanovením § 336c odst. 1 písm. a)

OSŘ doručena dražební vyhláška a nebyl proto dražbě přítomen.

Odvolání lze vyhovět tehdy, jestliže jsou vytýkané vady na újmu toho, kdo odvolání podal, nebo shledal-li soud podstatné porušení zákona. Rozhodnutí o odvolání se doručuje odvolateli, vydražiteli a oprávněnému. Jestliže došlo ke zrušení příklepu, tak musí být ustanoveno nové dražební jednání a vydražitel je povinen vrátit vydraženou věc (v běžném exekučním řízení povinnému, při zpeněžování majetku konkursní podstaty se tato zapíše zpět do soupisu majetku konkursní podstaty). Vydražitel je taktéž povinen vydat užítky a nahradit škodu, kterou způsobil při hospodaření s danou nemovitostí. Rozhodnutí o příklepu musí obsahovat takové náležitosti, aby bylo možno na jeho základě provést příslušné změny v evidenci v katastru nemovitostí, specifikována musí být jednak dražená nemovitost a rovněž vydražitel, v případě, že se jedná o fyzickou osobu, tak musí být identifikována jménem, příjmením, rodným číslem a bydlištěm, v případě právnické osoby pak obchodním jménem, sídlem a identifikačním číslem.

Jelikož na nemovitostech, jež jsou zpeněžovány v konkursním řízení, mnohdy vážnou různě typy zajišťovacích práv např. zástavní práva, zadržovací práva, omezení převodu nemovitostí atd., ale mohou být s nimi spojené i např. nájemní práva, je třeba rovněž vysvětlit, jaký bude další osud těchto práv poté, kdy nemovitost zatížená výše uvedenými právy, bude prodána v soudní dražbě.

Ustanovení § 28 odst. 5 ZKV stanoví, že zajišťovací práva uvedená v odstavci 1 (tedy zástavní práva, zadržovací práva, omezení převodu nemovitostí, převodem práva dle § 553 Obč. zák. nebo postoupením pohledávky dle § 554 Obč. zák.) zanikají zpeněžením věci, práva nebo pohledávky v konkursu, a to i v případě, že oddělení věřitelé nepříhlásili své pohledávky. Zástavní práva oddělených věřitelů zanikají vždy, a to i když věřitelé s pozdějším pořadím nebyli ani zčásti uspokojeni. K uvedenému závěru dospěla i rozhodovací praxe soudů při výkladu ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání ve znění účinném do 30. dubna 2000³.

Otázka další existence nájemních práv je výslovně řešena jak v zákoně o konkursu a vyrovnání, tak i v občanském soudním řádu. § 14 odst. 3 ZKV stanoví, že správce je oprávněn vypovědět nájemní nebo podnájemní smlouvu a smlouvu o výpůjčce uzavřenou úpadcem ve lhůtě stanovené zákonem nebo smlouvou, a to i v případě, že byla sjednána na dobu určitou; výpovědní lhůta však nesmí být delší než 3 měsíce; ustanovení § 711 Obč. zák. tím není dotčeno. Citované ustanovení má umožnit správci konkursní podstaty ukončit nájemní vztahy, v případě, kdy by nemovitost nezatíženou výše uvedenými právy bylo možno zpeněžit výhodněji. Jedinou výjimkou z uvedeného principu je nájem bytu, kdy i správce konkursní podstaty je

³ K tomu srovnej bod XXXVI R 52/1998.

povinen dodržovat výpovědní důvody předvídané občanským zákoníkem.

Při zpeněžování nemovitého majetku patřícího do konkursní podstaty nebude lze aplikovat ustanovení občanského soudního řádu upravující rozvrh prostředků získaných výkonem rozhodnutí mezi jednotlivé věřitele povinného, jelikož na tuto část řízení se bude výlučně aplikovat ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání.

Výtěžek získaný zpeněžením tedy musí být vydán spolu s konkursní podstatou (zpravidla až při realizaci rozvrhového usnesení).

Prodej podniku

Platné znění zákona o konkursu a vyrovnání předpokládá, že podnik zapsaný do majetku konkursní podstaty jako celek je možno zpeněžit pouze prodejem mimo dražbu. Takovýto způsob zpeněžení je pak blíže upraven v § 27a ZKV.

Podnik je od 1. ledna 2001 v § 5 odst. 1 Obch. zák. definován jako soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání. K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem ke své povaze mají tomuto účelu sloužit.

Ustanovení odstavce 2 § 5 Obch. zák. pak stanoví, že podnik je věc hromadná. Na jeho právní poměry se použijí ustanovení o věcech v právním smyslu. Tím není dotčena působnost zvláštních právních předpisů vztahujících se k nemovitým věcem, předmětům průmyslového a jiného duševního vlastnictví, motorovým vozidlům apod., pokud jsou součástí podniku. Z uvedeného tedy vyplývá, že podnik je věc.

Novelou občanského soudního řádu provedenou zákonem č. 30/2000 Sb. byl do taxativního výčtu způsobů výkonu rozhodnutí zařazen i výkon rozhodnutí prodejem podniku (§ 338f–338zq). Podnik tedy bude možno zpeněžit prodejem jako celku dle ustanovení § 27a ZKV, dále ve smyslu § 27 odst. 5 ZKV prodejem ve veřejné dražbě a v neposlední řadě dle příslušných ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí.

I při zpeněžování podniku za použití ustanovení občanského soudního řádu o prodeji podniku je třeba mít na paměti, že jeho jednotlivá ustanovení bude možno aplikovat toliko přiměřeně. Důležité bude dodržet při zpeněžení technologii postupu, nikoliv přesně aplikovat jednotlivá ustanovení.

V případě zpeněžování podniku v rámci konkursního řízení bude toliko postupováno dle příslušných ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání a občanského soudního řádu. Ustanovení upravující prodej podniku v obchodním zákoníku nebudou aplikována vůbec, jelikož dopadají na zcela odlišný případ prodeje podniku (jde o prodej podniku, který se nenachází v krizové situaci). V této souvislosti je zejména třeba připomenout, že na kupujícího nepřejdou žádné závazky,

kteří se vztahovaly k prodávanému podniku tak, jak to předvídá ustanovení § 477 Obch. zák., jež stanoví, že na kupujícího přecházejí všechna práva a povinnosti, na něž se prodej vztahuje. Na nabyvatele podniku přejdou toliko závazky z pracovněprávních vztahů od okamžiku účinnosti smlouvy o prodeji podniku. Tyto závazky se v souladu s výše uvedeným nebudou týkat finančních nároků zaměstnanců vůči úpadci, neboť ty budou vypořádávány v rámci konkursu, na nabyvatele přejdou toliko závazky z uzavřených pracovních smluv od účinnosti smlouvy o prodeji podniku.

Částka, která bude získána prodejem podniku pak bude použita na vypořádání jednotlivých konkursních věřitelů.

V případě, že bude při zpeněžování majetku podstaty postupováno dle ustanovení občanského soudního řádu upravujících prodej podniku je třeba připomenout, že nebude stejně jako v případě zpeněžení majetku podstaty prodejem nemovitostí formou výkonu rozhodnutí nařizován výkon rozhodnutí, dále nebude podle § 338h a násl. OSŘ ustanoven tzv. správce podniku, jelikož jeho činnost bude v konkursním řízení vykonávat správce konkursní podstaty.

Správce konkursní podstaty již v okamžiku, kdy podává návrh na zpeněžení podniku ve výkonu rozhodnutí, má k dispozici soupis věcí, práv a jiných majetkových hodnot, které slouží k provozování podniku nebo vzhledem ke své povaze mají tomuto účelu sloužit.

Při oceňování podniku je postupováno stejně jako v případě nemovitostí, a to dle zákona č. 151/1997 Sb. Podle obsahu zprávy o ceně podniku určí soud jeho výslednou cenu. Výsledná cena vychází v uvedeném případě toliko z ceny věcí, práv a jiných majetkových hodnot patřících k podniku. Do ceny podniku nebudou zahrnuty peněžní prostředky v hotovosti, uložené na účtu u peněžních ústavů v měně České republiky, patřící k podniku, neboť tyto peněžní prostředky budou součástí majetku konkursní podstaty a s ohledem na jejich charakter je pojmově vyloučeno jejich zpeněžení. Cenu všech závazků patřících k podniku a výše peněžitých závazků patřících k podniku nebude taktéž zjišťována, jelikož ta bude známa z přihlášek jednotlivých konkursních věřitelů.

Výsledná cena podniku má být v souladu s ustanovením § 338n odst. 4 OSŘ doručena oprávněnému, povinnému a ostatním oprávněným, kteří do řízení přistoupili. Jako oprávněný bude vystupovat pouze správce konkursní podstaty a ani v tomto případě nebude povinný účastníkem řízení, to bude jako v ostatních případech probíhat toliko za účasti oprávněného.

Náležitosti dražební vyhlášky jsou obdobné jako v případě prodeje nemovitostí. Dražební vyhláška se doručuje oprávněnému, finančnímu a obecnímu úřadu (v jejichž obvodu se nachází nemovitost a v jejichž obvodu má úpadce své bydliště, sídlo nebo místo podnikání), těm kteří vybírají pojistné na sociální za-

bezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění, příslušnému katastrálnímu úřadu a okresnímu úřadu, v jehož obvodu je nemovitost. Oprávněnému se dražební vyhláška doručuje do vlastních rukou. Soud vyvěsí dražební vyhlášku v den jejího vydání na úřední desce soudu a požádá obecní úřad, v jehož obvodu je nemovitost, aby vyhlášku nebo její podstatnou část uveřejnil způsobem v místě obvyklým, a příslušný katastrální úřad, aby vyhlášku nebo její podstatný obsah uveřejnil na své úřední desce. V odůvodněných případech je také možno uveřejnit dražební vyhlášku nebo její podstatný obsah v celostátním nebo místním tisku, tento postup může být v některých případech pro výsledek dražby přínosný.

Proti nařízení dražby může podat odvolání oprávněný a osoby, které mají k nemovitosti předkupní právo, věcné právo nebo nájemní právo.

Dražba se uskutečňuje v místě, kde se nachází podnik, nebo u soudu nebo na jiném vhodném místě, pro konání dražby je stanovena 30 denní lhůta od vydání dražební vyhlášky, která je stejně, jako v případě prodeje nemovitostí, lhůtou pořádkovou.

Nejnižší podání je stanoveno ve výši poloviny ceny věcí, práv a jiných majetkových hodnot patřících k podniku (§ 338n odst. 1 písm. a/ OSŘ) nejvýše však ve výši dvou třetin zjištěné ceny. Výše jistoty je stanovena soudem podle konkrétních okolností případu, nesmí však přesahovat částku rovnající se třem čtvrtinám nejnižšího podání.

Dražby se nesmí účastnit stejný okruh osob jako v případě výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí, tedy oprávněný, soudci a zaměstnanci soudů, vydražitel, který nezaplatil nejvyšší podání, a v neposlední řadě i osoby uvedené ve zvláštních předpisech, konkrétně v zákoně o konkursu a vyrovnání.

Příklep je udělen tomu, kdo učinil nejvyšší podání. V případě, že několik dražitelů učinilo stejné nejvyšší podání, je příklep udělen tomu, komu svědčí předkupní právo k podniku či k jednotlivým věcem, není-li takové osoby, je příklep udělen tomu, kdo byl určen losem. Proti udělení příklepu mohou podat námitky dražitelé a oprávněný. Jestliže nebyl s ohledem na vznesené námitky příklep udělen, tak soud pokračuje v dražbě vyvoláním předposledního podání. V usnesení o příklepu soud stanoví lhůtu k zaplacení nejvyššího podání, která nesmí být delší než dva měsíce. Usnesení o příklepu se doručuje vydražiteli, oprávněnému a ostatním dražitelům, kteří proti udělení příklepu vznesli námitky. Uvedené osoby mohou rovněž proti usnesení o udělení příklepu podat odvolání.

Vydražitel může převzít vydražený podnik již dnem následujícím po vydání usnesení o příklepu. Vydražený podnik přechází do majetku vydražitele, nabylo-li usnesení o udělení příklepu právní moci a zaplatil-li vydražitel nejvyšší podání, a to ke dni vydání usnesení o udělení příklepu.

Nebylo-li při dražbě učiněno ani nejnižší podání, soud dražební jednání skončí. Další dražební jednání lze nařídit na návrh oprávněného, a to nejdříve po uplynutí tří měsíců od bezúspěšné dražby. Další dražební jednání se koná rovněž za situace, že vydražitel nezaplatil ve stanovené lhůtě nejvyšší podání. Při dalším dražebním jednání se nejnižší podání stanoví ve výši čtvrtiny ceny věcí, práv a majetkových hodnot patřících k podniku, nejvýše však ve výši třetiny zjištěné ceny.

V neposlední řadě je třeba zodpovědět otázku, zda lze podle ustanovení o prodeji podniku postupovat i v případě prodeje části podniku nebo podílu spoludávatele podniku. Dle názoru autora bude v případě prodeje části podniku možno postupovat dle příslušných ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí prodejem podniku, neboť předmětem převodu bude věc (resp. část věci hromadné).

Prodej spoluvlastnického podílu

Úprava prodeje spoluvlastnického podílu je v občanském soudním řádu poměrně kusá, je jí věnován toliko § 338. Jelikož ve smyslu výše citovaného ustanovení se na výkon rozhodnutí prodejem spoluvlastnického podílu užívají ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí a nemovitostí, jež byly dostatečně podrobně rozebrány výše, není třeba se uvedeným způsobem výkonu rozhodnutí podrobně zabývat v této části.

3.5. ZPENĚŽENÍ MAJETKU KONKURNÍ PODSTATY VE VÝKONU ROZHODNUTÍ A ZÁKON Č. 120/2001 Sb.

Dne 28. února 2001 byl schválen exekuční řád, který velmi významným způsobem upravil výkon rozhodnutí ve smyslu příslušných ustanovení občanského soudního řádu, neboť výkon rozhodnutí s účinností od 1. září mohou provádět exekutoři jmenovaní podle tohoto zákona.

Exekutoři tedy mohou s účinností od 1. září 2001 provádět činnost, jež byla dříve svěřena toliko do pravomoci soudů. Exekutorům bylo výše uvedeným zákonem přiznáno postavení veřejného činitele. Pro výkon předmětné činnosti mají speciální pověření a jejich činnost je dozorována samosprávným orgánem, kterým je Exekutorská komora České republiky. Exekutoři ovšem navíc podléhají státnímu dozoru ze strany Ministerstva spravedlnosti.

Možnost využít pro výkon rozhodnutí v rámci probíhajícího konkursního řízení exekutora ve smyslu exekučního řádu je do jisté míry problematická, a to především s ohledem na náklady exekuce, avšak jak bude vysvětleno dále nelze bez dalšího tuto vyloučit.

Ustanovení § 28 EŘ výslovně stanoví, že úkony

exekutora se považují za úkony soudu (jsou mu tedy postaveny na roveň), v ustanovení § 33 EŘ je jasně vymezena povinnost součinnosti vůči exekutorovi při zjišťování majetku povinného.

K samotnému průběhu exekuce v rámci konkursního řízení za použití exekučního řádu je třeba uvést, že exekuce je nařizována na návrh oprávněného, kterým v případě konkursního řízení bude správce konkursní podstaty, s tím, že v návrhu na provedení exekuce musí být označen exekutor, který má být pověřen provedením exekuce, je-li návrh podán k soudu, musí být v návrhu označen rovněž soud, kterému je návrh určen, z návrhu musí být dále patrné, kdo ho činí, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsán a datován. Návrh na nařízení exekuce musí rovněž obsahovat jméno, příjmení a bydliště účastníků, přesné označení exekučního titulu, uvedení povinnosti, která má být exekucí vymožena, včetně údaje o tom, zda a případně v jakém rozsahu povinný vymáhanou povinnost splnil. K návrhu na nařízení exekuce je třeba připojit originál nebo úředně ověřenou kopii exekučního titulu opatřeného potvrzením o jeho vykonatelnosti nebo stejnopis notářského zápisu nebo exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti, s výjimkou případu, kdy je návrh podáván u soudu, který o věci rozhodoval jako soud prvního stupně.

Z uvedeného vyplývá, že správce konkursní podstaty v případě, kdy by se rozhodl využít při zpeněžování majetku konkursní podstaty činnosti soukromých exekutorů by měl návrh, který bude obsahovat výše uvedené náležitosti předložit buď soudu anebo již konkrétnímu exekutorovi s tím, že posledně uvedený musí do 15 dnů od obdržení návrhu, tento předložit soudu a zároveň jej požádat o udělení pověření k provedení exekuce. Soud poté pověří exekutora ve lhůtě do 15 dnů po té, kdy mu byl návrh předložen, provedením zpeněžení. Jelikož o nařízení exekuce nebude soudem vydáváno formální usnesení, nebude toto doručováno účastníkům předjímaným v exekučním řádu (tedy exekutorovi, oprávněnému, povinnému a orgánu, který je podle zvláštních předpisů pověřen vedením evidence zástavních práv k movitým věcem, evidence majitelů a držitelů motorových vozidel a centrální evidence exekucí, orgánům pověřeným vedením evidence právnických osob, Středisku cenných papírů atd.).

S ohledem na skutečnost, že není vydáváno usnesení o nařízení exekuce, nebude možno proti němu podat odvolání.

Exekutor nemůže v uvedeném případě od provedení exekuce upustit, neboť nemůže nastat situace, že by úpadek v průběhu konkursního řízení splnil všechny své pohledávky.

Exekutor poté vydá exekuční příkaz, v němž vymeze jakým způsobem bude exekuce provedena a jaký majetek bude exekucí postižen. Proti exekučnímu příkazu nelze podat opravný prostředek.

Písemnosti v exekučním řízení doručuje exekutor

sám nebo prostřednictvím pošty nebo jiné osoby, která provádí přepravu zásilek.

Exekutor může ve smyslu ustanovení § 76 odst. 2 EŘ, provádět dražbu movité či nemovité věci na návrh vlastníka či osoby oprávněné s věcí disponovat.

Nejdůležitější otázkou při rozhodování, zda využít tohoto zákona, bude otázka nákladnosti uvedeného způsobu zpeněžení. Exekuční řád přesným způsobem vymezuje, které náklady jsou náklady exekuce, konkrétně se jedná o odměnu exekutora, náhradu hotových výdajů, náhradu za ztrátu času při provádění exekuce, náhradu za doručení písemností, odměna a náhrada nákladů správce podniku, a je-li exekutor nebo správce podniku plátcem daně z přidané hodnoty, je nákladem exekuce rovněž příslušná daň z přidané hodnoty.

Správce konkursní podstaty nebude mít v předmětném řízení právo na náhradu nákladů účelně vynaložených k vymáhání nároku, neboť se nejedná o exekuci, ale o zpeněžení majetku konkursní podstaty. V ostatních případech (tedy v exekučním řízení) náklady oprávněného hradí oprávněnému povinný a náklady exekuce hradí exekutorovi povinný. Náklady exekuce a náklady oprávněného exekutor při zpeněžení majetku konkursní podstaty nevymáhá, neboť se nejedná o klasické exekuční řízení, když v něm není povinného.

Z uvedeného tedy vyplývá, že při rozhodování o tom, zda při zpeněžování majetku konkursní podstaty využít činnosti exekutorů ve smyslu exekučního řádu, bude záležet na rychlosti a celkových nákladech předmětného postupu, které bude muset předem správce konkursní podstaty posoudit. Nicméně i před faktickým zahájením činnosti exekutorů dle exekučního řádu, lze předpokládat, že jejich činnost povede ke zrychlení a zefektivnění výkonu rozhodnutí.

SUMMARY

The law concerning bankruptcy and composition presupposes existence of several ways of the bankruptcy assets property monetization. The bankruptcy assets can be turned into cash either using the procedure following the law concerning public auctions, or by the free hand sale, or according to the relevant provisions of the civic legal order concerning the decision performance. The choice of the particular way of monetization depends on the object to monetize. The basic criteria for determining the way of monetization should be quickness, transparency, and maximization of the bankruptcy assets monetization gains. The article mentions procedures of bankruptcy assets monetization including related problems.